

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum dependeat ratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

De differentiâ autē
varioq; bonitatis i
actibus aliarum virū,
nisi forte
per accidens, prout finis depēdet
ex fine, & volūtas ex uoluntate.

AD SECUNDVM dicēdū,
quod supposito quod uoluntas
sit boni, nulla circumstantia po-
test eam facere malam. Quod ergo
dicitur, quod aliquis uult ali-
quod bonum, quādo nō debet,
potest intelligi dupliciter. Vno
modo ita, quod ista circumstantia
referatur ad uolūtū: & sic uolū-
tas non est boni: quia uelle face-
re aliquid quando non debet sic
ri, non est uelle bonū. Alio mo-
do ita, quod referatur ad actum
uolendi: & sic impossibile est, qd
aliquis uelit bonum quando nō
debet: quia semper homo debet
uelle bonum, nisi forte per acci-
dens, in quantum aliquis uolens
do hoc bonum, impeditur, ne
tunc uelit aliquid bonum debi-
tum: & tunc non incidit malum
ex eo, quod aliquis uult illud bo-
num, sed ex eo quod non uult
aliud bonum, & similiter dicen-
dum est de aliis circumstantiis.

AD TERTIVM dicēdū, quod
circūstatiarū ignorantia excusat
malitiā uoluntatis s̄m quod circū-
stantia se tenent ex parte uolū-
ti, in quantum, scilicet ignorat cir-
cūstantias actus, quem uult.

ARTICVLVS IIII.

*Vtrum bonitas uoluntatis dependeat
ex ratione.*

AD TERTIVM sic proceditur.
Videtur, quod bonitas uolū-
tatis non depēdeat à ratione. Prius enim non depē-
det à posteriori: sed bonum per prius pertinet ad
uoluntatem, quā ad rationem, ut ex supra dictis
patet: ergo bonū uoluntatis non dependet à rōne.

¶ 2° Præ Philosophus dicit in 6. Ethicorū, qd boni-
tas intellectus practici, est uerum conforme appeti-
tui recto: appetitus autem rectus est uoluntas bona:
ergo bonitas rationis practice magis dependet à bo-
nitate uoluntatis, quā e conuerso.

¶ 3° Præ. Mouens non dependet ab eo, quod moue-
tur, sed e conuerso: uoluntas autem mouet rationē
& alias uires, ut supra dictum est. * ergo bonitas uo-
luntatis non dependet à ratione.

SED CONTRA est, quod Hilarius dicit in deci-
mo de Trinitate. Immoderata est omnis susceptarū
uoluntatum pertinacia, ubi non rationi uoluntas
subiicitur: sed bonitas uoluntatis consistit in hoc,
quod non sit immoderata: ergo bonitas uolunta-
tis dependet ex hoc, quod sit subiecta rationi.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, * Bo-
nitas uoluntatis proprie ex obiecto dependet: obie-
ctum autem uoluntatis proponitur ei per rationē.
Nam bonum intellectum est obiectum uolunta-
tis proportionatum ei. bonum autem sensibile, uel
imaginarium, non est proportionatum uoluntati,
sed appetitui sensitiuo: quia uoluntas potest tēdere
in bonum uniuersale, quod ratio apprehendit. Ap-

petitus autem sensitiuus non tendit nisi in bonum
particulare, quod apprehendit uis sensitua: & ideo
bonitas uoluntatis dependet à ratione eo modo,
quo dependet ab obiecto.

AD PRIMVM ergo dicēdū, qd bonum sub rōne
boni, id est appetibilis, per prius pertinet ad uolūta-
tē, quā ad rōnem: sed tñ per prius pertinet ad rō-
nē sub rōne ueri, quā ad uoluntatem sub ratione
appetibilis: quia appetitus uoluntatis non potest
esse de bono, nisi prius à ratione apprehendatur.

AD SECUNDVM dicēdū, quod Philos. * ibi loquit
de intellectu practico, secundū qd est consiliatiuus,
& ratiocinatiuus eorū, quæ sunt ad finem: sic enim
perficitur per prudentiā. In his autem quæ sunt ad
finē, rectitudo rationis consistit in cōformitate ad
appetitū finis debiti: sed tamen, & ipse appetitus fi-
nis debiti præsupponit rectam apprehensionem de
fine, quæ est per rationem.

AD TERTIVM dicēdū, quod uolūtas quodāmo-
do mouet rōnem: & ratio alio modo mouet uolū-
tatem, ex parte scilicet obiecti, ut supra dictum est. *

ARTICVLVS IIII.

Vtrum bonitas uoluntatis dependeat ex lege æterna.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod bo-
nitas uoluntatis humanæ nō depēdeat à lege æ-
terna. Vn^o n. una ē regula & mēsurā: sed regula hu-
manæ uolūtatis, ex qua eius bonitas depēdet, ē rō re-
cta: ergo nō depēdet bonitas uolūtatis à lege æterna.
¶ 2° Præ. Mensura est homogenea mēsurato, ut dī
1°. Metaph. sed lex æterna non est homogenea uo-
lūtati humanæ: ergo lex æterna nō potest esse mēsu-
ra uolūtatis humanæ, ut ab eo bonitas ei^o depēdeat.
¶ 3° Præ. Mēsurā debet esse certissima: sed lex æterna
est nobis ignota: ergo nō pōt esse mēsurā uolūtatis mē-
sura, ut ab ea bonitas uoluntatis nostræ dependeat.

SED CONTRA est, quod Aug. * dicit 22. lib. contra
Faustum, quod Peccatum est factum ad rationem, dictum, uel
concupitū aliquid contra æternā legem: sed malitia
uolūtatis est radix peccati: ergo cū malitia bonitati
opponat, bonitas uolūtatis dependet à lege æterna.

RESPON. Dicēdū, quod in omnibus causis ordi-
natis, effectus plus depēdet à causa prima, quā à cau-
sa secunda: quia causa secunda nō agit, nisi in uirtute
primæ causæ. Quod autem rō humana sit regula uo-
lūtatis humanæ, ex qua eius bonitas mēsuretur, ha-
bet ex lege æterna, q̄ est ratio diuina. Vnde in psal. 4.
dicitur, Multi dicunt. Quis ostendit nobis bona? Si-
gnatū est super nos lumen uultus tui, domine. qua-
si diceret, Lumen rōnis, quod in nobis est, intantū
potest nobis ostendere bona, & nostrā uoluntatem
regulare, in quantum est lumen uultus tui, i. a uultu
tuo deriuatum. Vnde manifestum est, quod multo
magis dependet bonitas uolūtatis humanæ à lege
æterna, quā à ratione humana: & ubi deficit huma-
na ratio, oportet ad rationem æternam recurrere.

AD PRIMVM ergo dicēdū, quod unius rei nō
sunt plures mēsuræ proximæ, possunt tamen esse
plures mēsuræ, quarum una sub alia ordinetur.

AD SECUNDVM dicendum, quod mēsurā proxi-
ma est^a homogenea mēsurato, non autem mē-
surā remota.

AD TERTIVM dicēdū, quod licet lex æterna sit
nobis ignota, secundū quod est in mēte diuina, in-
notescit tñ nobis aliquāter, uel per rationem na-
turalem quæ ab ea deriuatur ut propria eius imago,
uel per aliqualem reuelationem superadditam.

ARTI-

Inf. q. 21. ar.
1. cor.
Super
q. 9. art. 11.
6. c. 1. n. 3.
q. 9. art. 1.
* In princ.
p. 1. lib. 1.
art. 1. & 2.

Inf. q. 21. ar.
1. cor.
1. cor. 4. to. 3.
c. 27. in prin-
cipio. 10. 6.

D. 13.